



Sigmaplan

Schrijf je in voor onze
**DIGITALE
NIEUWSBRIEF**
via sigmaplan.be

BORNEM

Unieke tentoonstelling over verleden en toekomst

Van 25 tot en met 29 april 2022 kan je in het kader van Erfgoeddag een bijzondere tentoonstelling bezoeken in de kerk van Wintam. Die vertelt je meer over 1.000 jaar Nattenhaasdonk en geeft je een overzicht van de Sigmawerken in Bornem. Na 29 april blijft de tentoonstelling toegankelijk op afspraak.

Herbestemming kerk

Omdat er steeds minder kerkbezoekers zijn, zijn er ook steeds minder kerken nodig. Daarom moest de kerk van Wintam herbestemd worden. "Die beslissing viel zwaar bij de inwoners van Wintam", vertelt Theo Segers, voorzitter van het Genootschap Sint-Margaretha. "De kerk heeft dan ook een van de mooiste interieurs van de streek." Na 3 jaar werd uiteindelijk beslist om de kerk te transformeren in een museum met multifunctionele ruimte.

"Het Genootschap Sint-Margaretha zet zich in om van deze nieuwe invulling een

succes te maken. Zoals in het voorjaar van 2022, met de tentoonstelling over 1.000 jaar Nattenhaasdonk, aangevuld met een overzicht van de Sigmawerken."

Nattenhaasdonk in de kijker

De tentoonstelling kijkt vooruit naar de werken van het Sigmaplan, maar blikt ook terug. "Zo is de tentoonstelling gewijd aan de geschiedenis van Nattenhaasdonk", aldus Benny Croket van de Vereniging voor Heemkunde Klein-Brabant. "Daarvoor reizen we duizend jaar terug in de tijd, met foto's en uitleg."

Al sinds de 12de eeuw leed Nattenhaasdonk onder overstromingen. Daardoor werd het dorpje nooit meer dan een kerk en een vijftal boerderijen.

"In 1825 was er een erg zware overstroming: de kerk van Nattenhaasdonk was maandenlang onbereikbaar voor de inwoners van Wintam. Daarom werd er beslist om een kerk te bouwen in het hogergelegen Wintam, iets dat al langer gesuggereerd werd. De kerk in Nattenhaasdonk werd daarop afgebroken. De goederen en kunst belandden in de nieuwe kerk van Wintam, waar binnenkort deze tentoonstelling zal plaatsvinden."

De tentoonstelling is een lokaal initiatief, ondersteund door gemeente Bornem, VLM, IGEMO, de Vereniging voor Heemkunde Klein-Brabant, de UGent en het Sigmaplan.



Nieuwe bescherming en bloeiende natuur in Bornem

PAGINA 2



Oudbroek-Schellandpolder

PAGINA 3



Rivier natuur krijgt een boost

PAGINA 4

Nieuwe bescherming en bloeiende natuur in Bornem

Om Bornem en omgeving beter te beschermen tegen overstromingen leggen we een gecontroleerd overstromingsgebied en 2 ontpolderingen aan. We passen ook de dijken aan tussen deze gebieden (o.a. via verhoging). Daarbij komt bijzondere riviernatuur tot ontwikkeling, met meer biodiversiteit en heel wat groen om van te genieten. Maar wist je dat deze gebieden ook een belangrijke bondgenoot zijn in de strijd tegen de gevolgen van de klimaatverandering?

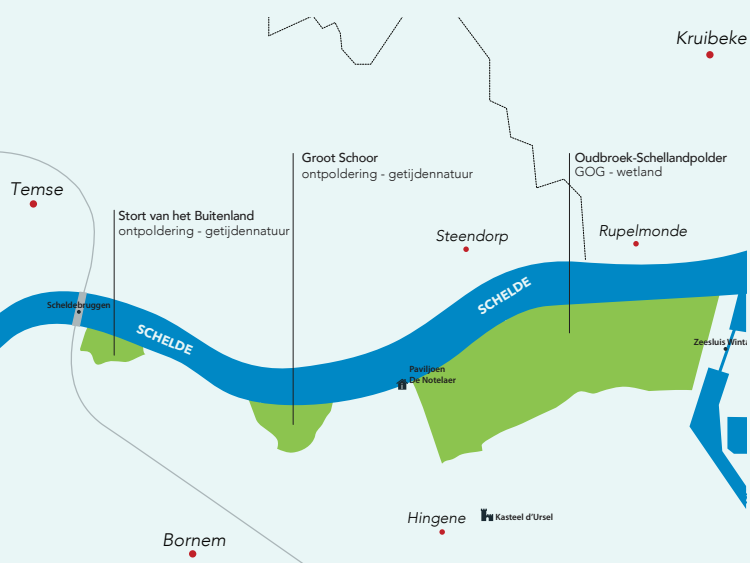
Waterveiligheid en natuurherstel

Iedereen die woont, werkt en leeft in de buurt van de Schelde en haar zijrivieren, moet beter beschermd worden tegen stormvloeden vanuit de zee en overstromingen door hevige regenval. Dat is het uitgangspunt van het Sigmaplan, dat uitgevoerd wordt door De Vlaamse Waterweg nv en Natuur en Bos van de Vlaamse overheid. Dit plan bereidt Vlaanderen vandaag voor op het klimaat van morgen. Tegelijk werkt het Sigmaplan aan het herstel van zeldzame en waardevolle rivier-natuur, zoals afgesproken binnen Europa.

Klimaatverandering

Met onze ingrepen wapenen we de Scheldevallei tegen overstromingen bij stormtij. De kans op deze overstromingen is groter door de zeespiegelstijging. Dankzij de ontpolderingen en overstromingsgebieden krijgt de Schelde meer ruimte en stijgt het waterpeil minder bij stormtij. De slikken en schorren die zich hier ontwikkelen, vormen ook een eerste verdedigingslinie tegen hoogwater. Zo beschermen ze de dijken tegen de kracht van het Scheldewater.

Via het Europese project LIFE Sparc (*Space for Adapting the River Scheldt to Climate Change*) krijgen we steun om 8 Sigma-gebieden in de Scheldevallei versneld te ontwikkelen. Eentje daarvan is Groot Schoor. Wat we hier en in de andere project-gebieden in Bornem gaan doen, lees je in deze nieuwsbrief.

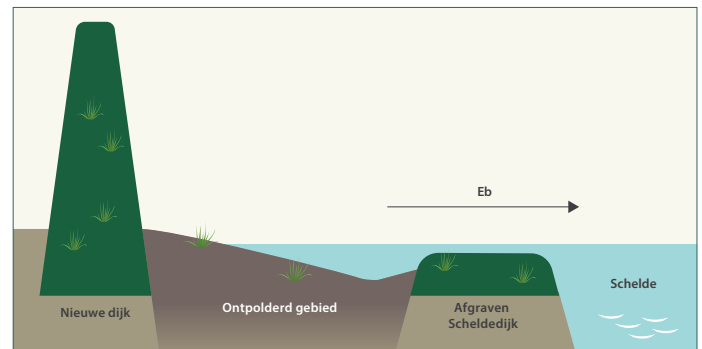
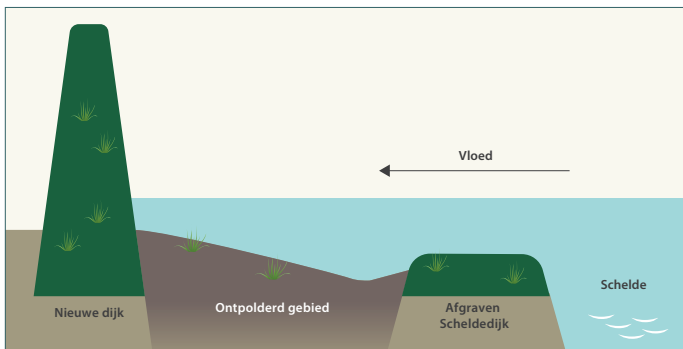
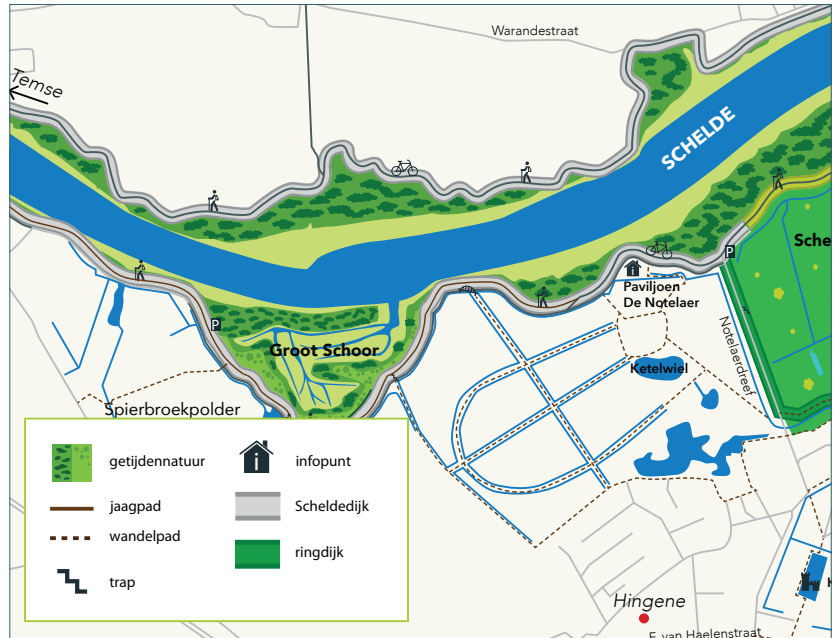


Wat zijn we van plan in Bornem?

De Sigmawerken in Bornem zijn verspreid over 3 deelprojecten: Groot Schoor, Stort van het Buitenland en de Oudbroek-Schellandpolder. We passen ook de Scheldedijken tussen deze gebieden aan.

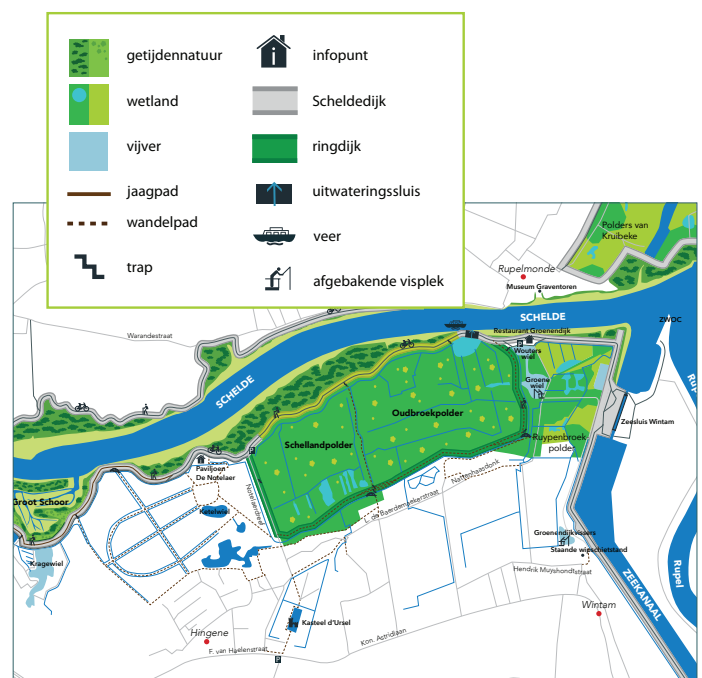
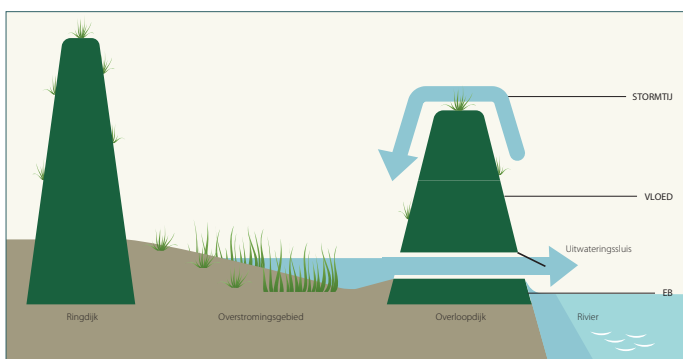
Groot Schoor en Stort van het Buitenland

Tussen de Rupel en de Scheldebruggen ontpolderen we op de rechteroever de gebieden Groot Schoor en Stort van het Buitenland. Daarvoor leggen we eerst een nieuwe Scheldedijk aan rond het gebied. Daarop komt een jaagpad, waarop je kan wandelen en fietsen. We voorzien de Scheldedijk ook van een vooroever, waardoor we minder breuksteen moeten plaatsen en er sneller een natuurlijk scherm met riet en bos ontstaat tussen de ontpoldering en het jaagpad. Een groot deel van het bouw materiaal (breukstenen en grondspecie) voor de werken in Groot Schoor worden aangevoerd via het water. We leggen hiervoor een tijdelijke losplaats aan langs de Schelde, om zo min mogelijk hinder op de weg te veroorzaken. Op 26 oktober 2021 heeft de Vlaamse overheid het omgevingsdossier voor Groot Schoor ontvankelijk en volledig verklaard. Begin november startte het openbaar onderzoek.



Oudbroek-Schellandpolder

Op de rechteroever van de Schelde, ten oosten van Paviljoen De Notelaer, leggen we een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) aan in de Oudbroek-Schellandpolder. Dat vangt water op bij extreem hoge waterstanden. Zo beschermt het gebied de achterliggende woonkernen en de ruimere regio tegen wateroverlast.



Riviernatuur krijgt een boost

In Bornem werken we niet alleen aan waterveiligheid, maar ook aan een rijk en divers landschap. In de Oudbroek-Schellandpolder wordt het bestaande wetland verder ontwikkeld, terwijl in Groot Schoor en Stort van het Buitenland een landschap van slikken, schorren, geulen en krekken ontstaat.



Zwarte ruiter



Bitterzoet



Groenpootruiter



Vroege glazenmaker

Zoetwatergetijdennatuur met slikken en schorren is ecologisch heel waardevol. Deze getijdennatuur filtert het teveel aan stikstof en fosfor uit het water en voegt zuurstof toe. Zo fungeren slikken en schorren als de longen van een rivier. Bovendien trekken ze bijzondere dieren en planten aan. Denk maar aan de fint, een vis die leeft in de zee, maar die toch deze riviermonding kiest als paaigebied.

Grillig landschap

Door de bestaande Scheldedijk af te graven of te verwijderen stellen we Groot Schoor en Stort van het Buitenland bloot aan eb en vloed. Door het spel van aanslibbing en erosie ontstaat hier een grillig gebied met zoetwaterslikken en -schorren en steile, diepe geulen. Slikken en schorren werken als een natuurlijke buffer tegen overstromingen en zuiveren het rivierwater. De vele wormen en slakjes die hierin leven zijn de perfecte maaltijd voor tal van vissen en water- en moerasvogels, zoals de zwarte ruiter en de groenpootruiter. Op termijn zal je hier ook wilgenvloedbossen vinden.

Biodiversiteit troef

In het wetland van de Oudbroek-Schellandpolder staan nog veel populieren. Die bossen vormen we om tot elzenbroekbossen, waar bomen bijna het hele jaar door met hun wortels in het water staan. Op de natte bodem in deze donkere bossen vind je planten zoals bitterzoet en gele lis. Er is ook ruimte voor open plekken en water. Je vindt trouwens nu al 142 soorten planten in de polder, waarvan er 10 zeldzaam zijn.

De Oudbroek-Schellandpolder is een veilige haven voor vogels zoals spechten en houtsnippen. Zodra het hier wat natter wordt, hopen we ook purperreigers te verwelkomen. Verder zie je hier talloze libellen rondvliegen, waaronder de zeldzame vroege glazenmaker en bruine korenbout, en kan je reeën spotten.



Bruine korenbout

Herinrichting Groene Wiel

Aan het Groene Wiel graven we een nieuwe uitloper richting het noorden. Daarnaast willen we de oevers ecologisch optimaliseren. Daarom is het veel beter om hier zacht hellende oevers te graven. Hierdoor ontstaan moerasvegetaties die een geleidelijke overgang tussen water en land vormen en waardevol zijn voor vissen, vogels en insecten.



Grote kattenstaart



Wilgenvloedbossen

Wist je dat wilgenvloedbossen ...

... kenmerkend zijn voor een zoetwatergetijdengebied?

Afhankelijk van de plaats ten opzichte van de rivierbedding ontstaan er verschillende soorten vegetatie. Jonge schorren, die het dichtst bij de rivier liggen, overstroomden het vaakst. Hier groeien planten die een tijdelijke overstrooming goed verdragen. Op verdere en hogergelegen gebieden, die enkel overstroomden bij springtij, vind je zoetwaterschorren. Die zorgen voor een veranderlijk landschap met onder andere rietvelden en wilgenvloedbossen. Die bossen lijken erg op tropische mangroven.

Ga op ontdekking in de natuur



Deze regio is nu al een mooie plek om te wandelen, fietsen, varen en vissen. De aanleg van extra dijken en jaagpaden zorgt voor nog meer fiets- en wandelmogelijkheden. Tussen de kruin van de hogere ringdijk en de achterliggende woonkernen realiseren we goede verbindingen op verschillende locaties. Zo ontstaan er meer aansluitingen met het jaagpad en hebben wandelaars sneller toegang tot de ringdijk. Die geeft hen een mooi uitzicht op het overstromingsgebied in de Oudbroek-Schellandpolder. Hiernaast alvast een greep uit het aanbod dat je ongetwijfeld al kent.

Stiltewandelingen

In Hingene, Weert en Wintam kan je op eigen houtje of met een stiltegids de natuur verkennen dankzij tal van stiltewandelingen.

Domein De Notelaer

In het domein De Notelaer kan je wandelen over knuppelpaden en proeven van de befaamde Notelaeretaart.

De wielen van Bornem

De wielen zijn unieke waterplassen, ontstaan toen in het verleden de dijken braken. Ontdek deze pareltjes te voet of met de fiets.

Scheldedijkroute

Aan streekmuseum De Zilverreiger stap je op de fiets voor een route over de Scheldedijken tot in Sint-Amands.

Fiets langs de Schelde

Tijdens deze leerrijke fietstocht (37 km) ontdek je wat het Sigmaplán in petto heeft voor deze regio.

Kasteeldomein d'Ursel

Deze voormalige zomerresidentie was meer dan 350 jaar in het bezit van de familie d'Ursel. In 1994 gaf de Provincie Antwerpen het gebouw een culturele bestemming. De prachtige architectuur en het monumentale park zijn absoluut een bezoekje waard.

Wil je op de hoogte blijven van wat er allemaal te beleven valt?

Neem dan regelmatig een kijkje op www.sigmaplán.be/nl/doen/cluster-bornem.

CONTACT

Meer informatie over dit Sigmaproject vind je op www.sigmaplán.be



Met vragen kan je terecht bij:

De Vlaamse Waterweg nv

Afdeling Regio Centraal
info@sigmaplan.be
03 224 67 11

Natuur en Bos van de Vlaamse overheid

scheldeproject.anb@vlaanderen.be
09 276 20 46

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever:

De Vlaamse Waterweg nv

Afdeling Regio Centraal
Ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

Redactie

RCA
Uitgave november 2021
Gedrukt op gerecycleerd papier

Copyright beelden:

De Vlaamse Waterweg nv,
Natuur en Bos van de Vlaamse overheid, Vilda